

Beleidsplan Gladheidbestrijding 2025

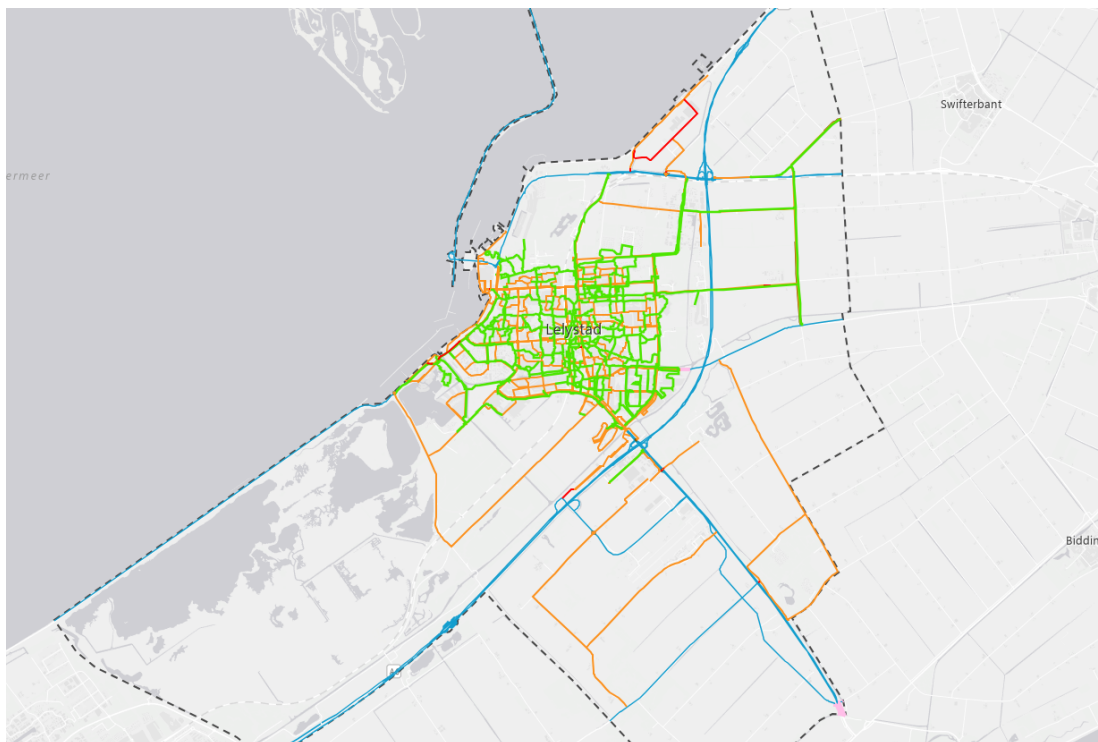

Inhoud

1. Inleiding	Pagina 3
2. Wet en regelgeving	Pagina 4
3. Uitvoering gladheidbestrijding	Pagina 5
4. Gladheidmaterieel in eigen beheer	Pagina 7
5. Financiën	Pagina 8
 Bijlage 1 Juridisch kader	 Pagina 9

1 Inleiding

Met gladheidsbestrijding probeert de gemeente het ontstaan van gladheid zoveel mogelijk te voorkomen of de impact van gladheid zoveel mogelijk te minimaliseren. Wanneer gladheid wordt verwacht zet de gemeente strooiwagens en sneeuwschuivers (bij sneeuw) in voor de veiligheid van de weggebruikers, de doorstroming van het verkeer en de bereikbaarheid. De richtlijn die hierbij wordt gehanteerd is dat 90% van de bewoners binnen een straal van 400 meter vanaf zijn of haar woning (binnen de bebouwde kom) op een gestrooide route kan komen. Het gladheid bestrijdingsseizoen loopt, in basis, van 1 oktober tot 30 april. Als er buiten deze periode toch sprake is van winterse omstandigheden zal ook gladheidbestrijding plaatsvinden. De gemeente Lelystad kent 2 types, afhankelijk van het in te zetten materieel, routes. Een hoofdstrooiroute van ca. 370 kilometer en een nevenstrooiroute van ca. 250 kilometer, zoals te zien is in onderstaande afbeelding.

- Oranje lijn is een hoofdstrooierroute op vrachtwagen (stadshoofdwegen, wijkontsluiting en buitenwegen)
- Groene lijn is een nevenstrooierroute (voornamelijk fietspaden)
- Blauwe lijn is uitvoering door derden (Provincie en Rijkswaterstaat)

Deze beleidsnota beschrijft op welke wijze gladheid wordt bestreden en welke middelen de Gemeente Lelystad hiervoor wilt inzetten voor de komende 10 jaar. De afgelopen periode kenmerkte zich door relatief milde kwakkelwinters. In winters waar de temperatuur rond het vriespunt schommelt wordt vaker gestrooid, doordat het zout wegspoelt als sneeuw en ijs smelten en bij regen wegspoelt. Naar verwachting zet dit beeld zich voort in de planperiode vanaf 2025. Het contract met de huidige aannemer loopt af in het voorjaar van 2026. Er is geen aanleiding om wijzigingen door te voeren in de praktische uitvoering. Echter zijn er wel risico en kostenverhogende overwegingen om de gladheidbestrijding anders in te richten. In hoofdstuk 4 wordt dit uitgebreid toegelicht.

2 Wet en regelgeving

De Gemeente heeft als wegbeheerder, vanuit de Wegenwet en Wegenverkeerswet een zorgplicht om haar wegen in een goede en veilige staat te houden. Gladheidsbestrijding valt onder deze zorgplicht. Het is belangrijk om te weten dat het hierbij gaat om een inspanningsverplichting om de gladheid van wegen te bestrijden en niet om een resultaatsverplichting.

Inspanningsverplichting

Een inspanningsverplichting is een verplichting om je ergens voor in te spannen. Dit komt veel voor in de dienstverlening en staat in contrast met een resultaatsverplichting, die verplicht een resultaat te bereiken. Dit laatste ziet men meer in de handel in materiële producten. Inspanningsverplichtingen ziet men met name bij dienstverleningen waar een onzekerheidsmarge bestaat. Wanneer men iemand op een inspanningsverplichting wil aanspreken, zal men voor de rechter moeten aantonen dat iemand zich onvoldoende heeft ingespannen. Dit is moeilijker dan aan kunnen tonen dat een resultaat niet is bereikt (resultaatsverplichting).

Zorgplicht gladheidsbestrijding

De volgende uitgangspunten zijn bepaald om structureel en duurzaam te voldoen aan de zorgplicht voor gladheidsbestrijding:

1. Uitgangspunten Gladheidsbestrijding

Preventieve strooiacties waar mogelijk, curatief waar nodig. Preventief strooien biedt namelijk meer veiligheid voor de weggebruikers. Ook vergt het minder strooiuren en kan worden volstaan met een lagere dosering van strooimiddelen. Bovendien kan het op verkeersluwe momenten (gepland) worden uitgevoerd.

2. Duurzaamheid door minimale belasting van het milieu

Om de belasting voor het milieu te beperken maakt Gemeente Lelystad gebruik van de technische mogelijkheden om strooizoutdosering te optimaliseren. Strooizout heeft een negatief effect op de technische levensduur van asfaltwegen.

3. Inzicht in de gladheidsbestrijding

Strooimanagementsystemen registreren per voertuig en per actie de uitgevoerde werkzaamheden en de hoeveelheid gestrooid zout. Deze informatie is een controle op de uitvoering, het is een bewijsmiddel in kader van de zorgplicht en het maakt bijsturing op acties mogelijk.

Aansprakelijkheid

Wegbeheerders hebben wel een plicht, op grond van de wegenwet, om er voor te zorgen dat de weg in een goede staat verkeert. Gladheid wordt niet gezien als een gebrek aan de weg, aansprakelijkheid hiervoor op basis van artikel 6:172 van het Burgerlijk Wetboek is niet vaak van toepassing. Meestal is schade als gevolg van gladheid, zeker bij sneeuw, voor rekening van de veroorzaker, omdat de weggebruikers rekening moeten houden met mogelijke omstandigheden dus ook met gladheid. Er wordt van burgers, bedrijven en instellingen ook een bepaalde mate van zelfredzaamheid en maatschappelijke verantwoordelijkheid verwacht.

Hoofdpunten gladheidbestrijding

Bovenstaande plichten leiden tot de volgende hoofdpunten voor de gladheidbestrijding:

- Lelystad is (verkeers)veilig en bereikbaar, zoals genoemd in Mobiliteitsvisie Lelystad 2020 - 2030 en is altijd een speerpunt binnen het mobiliteitsbeleid;
- Gladheidpreventie (voorkomen van gladheid door preventief te strooien) in plaats van curatieve gladheidbestrijding (pas strooien als het glad is);
- Technieken en uitvoeringswijzen van gladheidbestrijding belasten het milieu zo min mogelijk;
- Materieel in eigenbeheer aanschaffen incl. reparatie onderhoudscontract;
- Praktische uitvoering gladheidbestrijding wordt gecontinueerd.

3 Uitvoering gladheidbestrijding

Lelystad is een stad in ontwikkeling waardoor het noodzakelijk is om op basis van vastgestelde kaders het uitvoeringsplan te actualiseren. Dit doet de gemeente in de zomer, zodat de aannemer voor de start van het gladheidbestrijdingsseizoen alle aanpassingen tijdig kan verwerken.

Op het gebied van duurzaamheid is beperking van de milieubelasting door strooizoutgebruik (dat uitspoelt naar wegbermen of oppervlaktewater) een belangrijk aandachtspunt. Voor de uitvoering van een strooiactie worden de weersvoorspellingen goed bestudeert. Het uitgangspunt is om zo min mogelijk strooizout per m² te strooien, rekening houdend met zowel de weersomstandigheden als de negatieve invloed van het zout op het asfalt en het milieu. Hierbij geldt natuurlijk wel dat dit tegen maatschappelijk verantwoorde kosten gerealiseerd moet worden.

Communicatie

Bij de uitvoering communiceert de aannemer over de gladheidbestrijding door middel van berichten op X (voorheen Twitter). Op de website van de Gemeente Lelystad is er informatie te vinden over de gladheidbestrijding, waaronder dit beleidsplan en het areaal van te strooien routes in de gladheidbestrijding met een toelichting.

Prioritering en opschaling

De strooiroutes zijn geprioriteerd op basis van verkeersintensiteit en bereikbaarheid:

- De ring en aanvoerwegen naar A6, N302, N307 en N309;
- Overige stadshoofdwegen, bus routes, wijkontsluitingswegen en ontsluitingswegen van bedrijventerreinen, busstation en keerlussen lijnbussen, toegangen naar gemeentelijke parkeergarages en grote parkeerterreinen, gebiedsontsluitingswegen en buitengebied;
- Fietsroutes naar middelbare scholen en station, ook niet zijnde hoofdfietsnet;
- Overige fietsroutes van het hoofdfietsroutenetwerk;
- Bushaltes;
- Aanvullende locaties: preventief en curatief strooien van looproutes (wagenbreedte) in het stadshart, wijkwinkencentra, met extra aandacht rondom (basis)scholen en rondom zorginstellingen.

Bij verwachte gladheid gebeurt opschaling van intensiteit van de gladheidbestrijdingsacties op de volgende wijze:

- 1 *Strooiroonde gevoelige locaties (preventief)*
Lichte vorst kan leiden tot beperkte gladheid. Gevoelige locaties worden gestrooid: stalen en composieten bruggen, fietsbruggen en wegdelen die gevoelig zijn voor bevriezing.
- 2 *Standaard preventieve strooiroonde*
Wanneer een groot deel van de wegen glad wordt, start de standaard strooiroonde. Hierbij strooit de gemeente de belangrijkste doorgaande wegen, busstations, bus routes, wijk-ontsluitingswegen, gebiedsontsluitingswegen, toegang parkeergarages, hoofdfietspaden en een aantal wegen in het buitengebied. Evenals de trap en het platform van bushaltes.
- 3 *Standaard curatieve strooiroonde*
Curatieve bestrijding betekend het uitvoeren van de standaard strooiroonde vanaf het ogenblik dat het sneeuwen of ijzelen is begonnen. Het areaal is hetzelfde waarbij de totale afhandeltijd langer zal zijn. Bij aanhoudende sneeuwval is alleen strooien niet meer voldoende en wordt overgegaan op het sneeuwruimen in combinatie met strooien. Deze actie is arbeidsintensiever en het strooi effect is sterk afhankelijk van het aantal verkeersbewegingen. Daarom kan het noodzakelijk zijn om de actie alleen op de rechterrijstrook van de dreven uit te voeren.
- 4 *Inzet bij aanhoudende sneeuwval (curatief)*
Bij aanhoudende sneeuwval worden alleen de rechterrijstroken van de dreven sneeuwvrij gemaakt. De lage verkeersintensiteit op de linker rijstrook creëert schijnveiligheid, doordat er geen goede inwerking van het strooizout plaatsvindt en het glad blijft. Om dit tegen te gaan dient er extra te worden gestrooid en geschoven met exponentieel oplopende kosten tot gevolg.

4 Gladheidmaterieel in eigen beheer

Gladheidmaterieel zijn de opbouwstrooiers op vrachtwagens, aanhangwagengstrooiers achter bestelauto's en de sneeuwplougen (schuivers) voorop de voertuigen. In de huidige situatie is alles volledig uitbesteed bij 1 aannemer, zowel het beschikbaar stellen van het materieel, de voorzieningen, het zout en de uitvoering. In een bestek is omschreven waar alles aan moet voldoen. Hiermee wordt de gemeente volledig ontzorgd en weet precies waarvoor wordt betaald. Dit brengt echter ook risico's met zich mee.

Risico's:

- Als de marktpartij om wat voor reden dan ook niet meer aan zijn verplichtingen kan of wil voldoen kan de gemeente niet voldoen aan zijn wettelijke zorgplicht;
- In de markt blijkt dat er bij aanbestedingen, zeker waarbij er door marktpartijen hoge investeringen moeten worden gedaan, steeds minder of geen partijen belangstelling hebben voor hetgeen wordt aangeboden.

Vanuit de wettelijke zorgplicht lopen we hierdoor het risico dat er tegen marktconforme tarieven geen marktpartij gevonden wordt om de gladheidsbestrijding uit te voeren.

Om die reden wordt voorgesteld zelf het benodigde materieel aan te schaffen en dit in eigen beheer te nemen. Voordelen om het gladheidsmaterieel in eigen beheer te hebben zijn:

- Meer potentiële aannemers, bij aanbesteding;
- Continuering uitvoering, als eigenaar van het materieel, bij faillissement aannemer.

Opbouwstrooier vrachtwagen

Aanhangwagen strooier

Eigen beheer biedt meer controle over materieel en strooi-managementsystemen, zonder verschil in praktische uitvoering. Eigen aanschaf is op de lange termijn voordeliger vanwege lagere financieringslasten dan wanneer dit uitbesteed wordt. Bij einde technische levensduur van de strooiers kan de gemeente kiezen om deze duurzaam te laten refurbishen. Hierbij worden zoveel mogelijk onderdelen van de strooier hergebruikt voor nieuw materieel.

Bij de komende aanbesteding worden minder inschrijvers verwacht en hogere inschrijfprijzen t.o.v. het huidige contract. Met eigen materieel zullen meer partijen inschrijven om alleen de uitvoering en opslag te verzorgen, doordat de investeringsdrempel aanzienlijk lager is.

Faillissement van de aannemer tijdens het winterseizoen kan leiden tot onoverkomelijke vertragingen, omdat nieuw materieel lange levertijden heeft en beschikbaar materieel vaak al is gecontracteerd door anderen. Dit is een risico, omdat het gladheidsbestrijdingscontract voor een periode van 6 jaar wordt aangegaan met een optie tot verlengen van 2 x 2 jaar. Door eigen materieel aan te schaffen (incl. een reparatie- en onderhoudscontract) met daarnaast een contract voor de uitvoering (tractie), wordt het risico geminimaliseerd dat de gladheidsbestrijding stilvalt bij faillissement.

5 Financiën

De begroting is gebaseerd op 20 strooiacties per jaar en er is een uitvoeringsbudget beschikbaar van € 490.660,- op basis van prijspeil 2025. Omdat zowel de aanschaf van het benodigde materieel als de uitvoering van de gladheidbestrijding opnieuw worden aanbesteed is nu niet aan te geven of dit volledig past binnen de beschikbare middelen in de begroting. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zullen als onderdeel van de P&C cyclus in de begroting worden meegenomen.

BIJLAGE Juridisch kader

Wetgeving

- De aansprakelijkheid voor de wegbeheerder voor schade als gevolg van zaken en substanties – waaronder sneeuw, rijp en ijzel - op het wegdek, wordt beoordeeld aan de hand van artikel 6:162 BW. Vereiste voor aansprakelijkheid is niet alleen dat er sprake is van een gevaarlijke situatie, maar ook dat de wegbeheerder een verwijt treft.
- Hiervan is sprake wanneer de wegbeheerder bekend is, of geacht wordt bekend te zijn met een bepaald gevaar, maar verzuimt om tijdig (preventieve) maatregelen te treffen. Het verschil met willekeurige voorwerpen die zomaar op de weg terecht komen (b.v. afgevalen lading), is dat het algemeen bekend is dat het in een zekere periode van het jaar door vorst glad kan worden en dat daar – zeker met de moderne hulpmiddelen – op geanticipeerd kan worden.
- Verwijtbaarheid van de wegbeheerder staat centraal. Er is dus geen resultaatsverplichting. Er hoeft niet te worden gegarandeerd de weg altijd voldoende stroef is. Het is dus een inspanningsverplichting. Er mogen prioriteiten worden gesteld op basis van het belang van bepaalde wegen, maar ook op grond van kosten- en milieuoverwegingen.
- Bij een aansprakelijkstelling zal de eisende partij te allen tijde moeten stellen en bewijzen dat de wegbeheerder in de zorgplicht tekort is geschoten. Als de wegbeheerder een dergelijk tekortschieten betwist, zal hij dat moeten onderbouwen. Dit kan bijvoorbeeld aan de hand van een deugdelijk opgesteld en gepubliceerd gladheidsbestrijdingsplan. Ook moet worden aangetoond dat uitvoering aan het plan is gegeven. Het is daarom raadzaam om een goede administratie van de gereden strooiroutes, tijden en de ontvangen gladheidsmeldingen bij te houden.
- Op overmacht kan slechts een beroep worden gedaan als de gladheidsbestrijding door buitengewone omstandigheden niet volgens het gladheidsbestrijdingsplan kan plaatsvinden. Voorbeelden zijn: te extreem weer om strooiwagens veilig uit te laten rijden, een tekort aan strooizout bij een uitzonderlijk lange vorstperiode waarin de zoutvoorraden in de handel opraken (er moet door de wegbeheerder voorafgaand aan het gladheidsseizoen wel voldoende zout zijn ingekocht).